

Γραμματική Αρχαίων Ελληνικών

Τεύχος Α'

- Άρθρα
- Ουσιαστικά

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Τα παρεπόμενα των πτωτικών	9
ΑΡΘΡΑ	9
Ταυτότητα άρθρου	9
Τρία γένη	10
Συνολικές δραστηριότητες	13
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	18
Α' Κλίση	22
Β' Κλίση	42
Γ' Κλίση	58
Συνολικές δραστηριότητες	106
Παράρτημα	122

Θεωρητικό υπόβαθρο

Περίληψη

Οποιαδήποτε γλώσσα μιλιέται και γράφεται βασιζόμενη σε ορισμένους κανόνες. Η συνεχής εξέταση αυτών των κανόνων ονομάζεται γραμματική. Συγκεκριμένα, η γραμματική που αναφέρεται στο πώς μιλούσαν και έγραφαν οι αρχαίοι Έλληνες λέγεται γραμματική της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Η εισαγωγή των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών αποτελεί μία απαιτητική διαδικασία η οποία χρειάζεται να είναι συστηματική για να μη δημιουργηθούν μαθησιακές ελλείψεις κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με βασικό γνώμονα τη δυσκολία της παραπάνω συνθήκης, σχεδιάστηκε ένα οργανωμένο υλικό αρχαίων ελληνικών απευθυνόμενο σε εφήβους τυπικής ανάπτυξης αλλά ιδιαίτερα σε μαθητές που παρουσιάζουν Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ) ή γενικότερες μαθησιακές δυσκολίες. Ο σκοπός του συγκεκριμένου υλικού είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τους βασικούς κανόνες και τη δομή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας σε επίπεδο λέξεων, προτάσεων και κειμένου. Η μεθοδολογία εστιάστηκε στην αξιοποίηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στα πλαίσια της οποίας τροποποιήθηκαν οι μαθησιακές δραστηριότητες, όπως και μέρη του αναλυτικού προγράμματος, ώστε η μάθηση να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κάθε μαθητή. Τα αποτελέσματα του παρόντος διδακτικού υλικού διαμορφώθηκαν μέσω της ποιοτικής έρευνας, με σύντομη συνέντευξη σε εκπαιδευτικούς, που ενσωμάτωσαν τη μέθοδο της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στο εκπαιδευτικό τους έργο. Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε πως το διδακτικό υλικό συνέβαλε σημαντικά στην εξοικείωση των μαθητών με τη βασική δομή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, καθώς και στην καλλιέργεια μνημονικών-μεταγνωστικών δεξιοτήτων και δημιουργικής σκέψης, προκειμένου να διαχειρίζονται και να αντιμετωπίζουν οι μαθητές την έλλειψη οργανωτικών δεξιοτήτων και όχι μόνο.

Λέξεις κλειδιά: γραμματική αρχαίας ελληνικής γλώσσας, διαφοροποιημένη διδασκαλία, διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας, μαθησιακές δυσκολίες

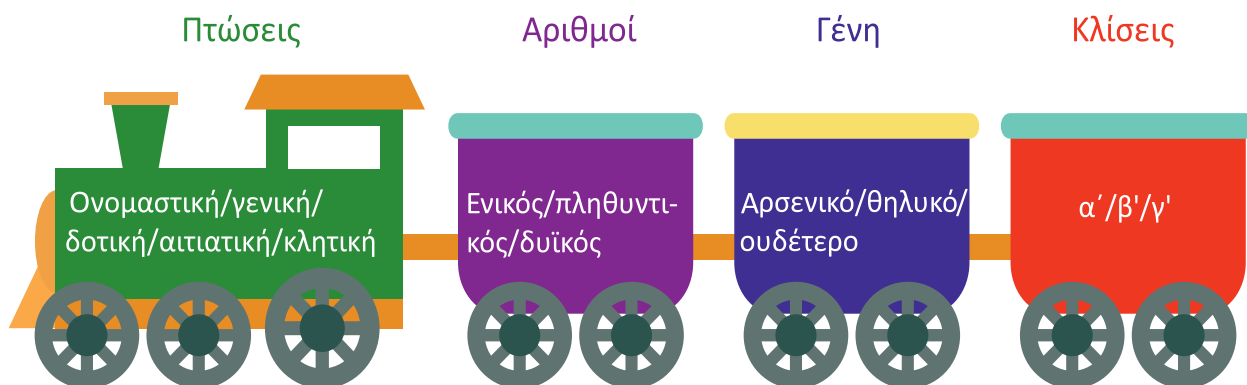
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Οι μαθητές πολύ συχνά δεν αντιλαμβάνονται τον λόγο για τον οποίο διδάσκονται τα αρχαία ελληνικά, αφού είναι δύσκολο να κατανοήσουν τη θέση τους στην καθημερινή ζωή αλλά και τη σχέση τους με τα νέα ελληνικά (Χατζημαουρουδή, 2007: 35). Το αποτέλεσμα είναι να θεωρούν πως το συγκεκριμένο μάθημα είναι ανιαρό και ξεπερασμένο. Στην περίπτωση αυτή η παρέμβαση του εκπαιδευτικού κρίνεται αναγκαία, έτσι ώστε να ενισχύσει το κίνητρο των μαθητών (Χατζημαουρουδή, 2007: 32). Ο εκπαιδευτικός, λοιπόν, χρειάζεται να είναι γνώστης του αντικείμενου και να είναι σε θέση να καλλιεργήσει τις δημιουργικές δεξιότητες των μαθητών. Αναλογιζόμενοι την παραπάνω κατάσταση δημιουργήθηκε το παρόν υλικό, με στόχο να αξιοποιηθεί ως χρήσιμο εργαλείο ενασχόλησης με το διδακτικό αντικείμενο. Όπως αναφέρει και ο Τσιτσιρίδης (2005):

... δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών να γίνεται με τον σοβαροφανή, ξηρό και αυστηρό τρόπο που συνηθιζόταν στο παρελθόν. Το χιούμορ, το αστείο, το παιγνιώδες στοιχείο πρέπει να βρουν τη θέση τους στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών. (σελ. 98)

Τα παρεπόμενα των πτωτικών

Τα χαρακτηριστικά των λέξεων που έχουν πτώσεις!!!

Ανεβαίνω στο τρένο με τα πτωτικά
και τα μαθαίνω μία χαρά!!!

ΑΡΘΡΑ

Ταυτότητα άρθρου

Υποδειγματική διδασκαλία

Μία μικρή λεξούλα
με λίγα γραμματάκια
με βοηθά να ξεχωρίζω
πρόσωπα, πράγματα, ζώακια!

Μπαίνει στην αρχή, πριν το ουσιαστικό και το επίθετο, τις κλιτές μετοχές και ορισμένες αντωνυμίες, για να καταλάβω αν είναι αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο!

Δραστηριότητες εξάσκησης

Επισημάνση: Να συμπληρώσεις στη δεύτερη στήλη το άρθρο το οποίο ταιριάζει στους τύπους των ουσιαστικών που δίνονται.

θεοῦ	
μάζης	
πολέμιοι	
πυρσούς	
ἵππῳ	
ψυχὴν	
θάλασσαι	
ἐξόδους	
κίνδυνον	

Επισημάνση: Να τοποθετήσεις τα άρθρα στην πτώση που ανήκουν.

ὁ, τοῦ, τῷ, τόν, ὃ / οἱ, τῶν, τοῖς, τούς, ὧ / ἡ, τῆς, τῇ, τήν, ᾧ / αἱ, τῶν, ταῖς, τὰς, ᾧ / τό, τοῦ, τῷ, τό, ᾧ / τά, τῶν, τοῖς, τά, ᾧ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική			
Γενική			
Δοτική			
Αιτιατική			
Κλητική			

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Πτώσεις	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική			
Γενική			
Δοτική			
Αιτιατική			
Κλητική			

Επίπεδο κειμένου

Επισημάνση: Εντόπισε στο παρακάτω κείμενο άρθρα και σημείωσε στον πίνακα σε ποια πτώση και γένος ανήκουν. (Βλ. Παράρτημα)

Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ οἱ ἑτέρας πόλεις κατοικοῦντες, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι, ἵνα τὰ ἀναγκαῖα πορίζωνται: Ναυσικύδης ναύκληρος ὦν περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν ἑαυτῷ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐσπούδαζε, τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐποίουν Ξένων ὁ ἔμπορος καὶ Ξενοκλῆς ὁ κάπηλος. Πολύζηλος ἀπὸ ἀλφιτοποιίας ἑαυτὸν καὶ οἰκέτας ἔτρεφε, ἔτι δὲ πολλάκις τῇ πόλει ἐλειτούργει. Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς ἐγεώργει καὶ βοῦς ἔτρεφε, Δημέας δὲ ἀπὸ χλαμδουργίας διετρέφετο, Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας. Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν τέχνην τινὰ ἐξεμάνθανον, οἷον τὴν τῶν λιθοξόων, κεραμέων, τεκτόνων, σκυτοτόμων, καὶ πλεῖστα ἐπιτήδεια τῷ βίῳ ἐξειργάζοντο.

Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα 2.7.6 (ελεύθερη διασκευή)

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ

Επισήμανση: Να μεταφέρεις τα παρακάτω ουσιαστικά στις πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού. (Βλ. Παράρτημα)

Ουσιαστικά	
τῶν νεανιῶν	
ἡ ψυχὴ	
τοὺς διαιτητὰς	
τὴν τιμὴν	
ῶ παιδοτρίβα	
τοῦ πολίτου	

Σου θυμίζω τις πλάγιες πτώσεις:

- Γενική
- Δοτική
- Αιτιατική

Μοντελοποίηση

Αρσενικό

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	ὁ κύκλος	οἱ κύκλοι
Γενική	τοῦ κύκλου	τῶν κύκλων
Δοτική	τῷ κύκλῳ	τοῖς κύκλοις
Αιτιατική	τόν κύκλον	τούς κύκλους
Κλητική	ὦ κύκλε	ὦ κύκλοι

Ομαδοποίηση

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	-ος	-οι
Γενική	-ου	-ων
Δοτική	-ῳ	-οις
Αιτιατική	-ον	-ους
Κλητική	-ε	-οι

Θηλυκό

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	ἡ κάμηλος	αἱ κάμηλοι
Γενική	τῆς καμήλου	τῶν καμήλων
Δοτική	τῇ καμήλῳ	ταῖς καμήλοις
Αιτιατική	τήν κάμηλον	τάς καμήλους
Κλητική	ὦ κάμηλε	ὦ κάμηλοι

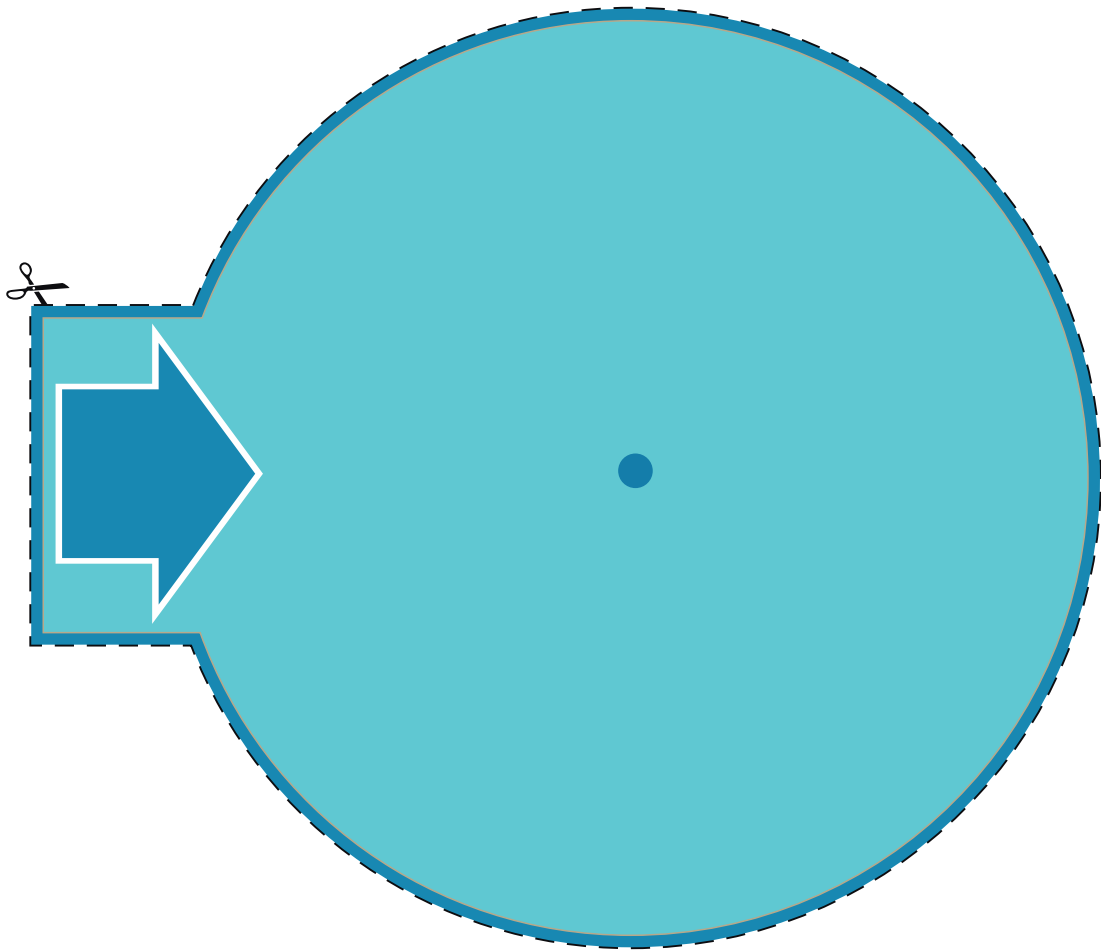
Ομαδοποίηση

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	-ος	-οι
Γενική	-ου	-ων
Δοτική	-ῳ	-οις
Αιτιατική	-ον	-ους
Κλητική	-ε	-οι

Επισήμανση: Γύρισε τον τροχό και ύστερα κλίνε τη λέξη την οποία έτυχε.

Μοντελοποίηση

η) Καταληκτικά Μονόθεμα Οδοντικόληκτα σε -ας (γεν -αντος)

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός		Πληθυντικός Αριθμός	
	Ονομαστική	ὁ γίγα-ς	ὁ ἀνδριᾶ-ς	οἱ γίγαντ-ες
Γενική	τοῦ γίγαντ-ος	τοῦ ἀνδριάντ-ος	τῶν γίγαντ-ων	τῶν ἀνδριάντ-ων
Δοτική	τῷ γίγαντ-ι	τῷ ἀνδριάντ-ι	τοῖς γίγα-σι	τοῖς ἀνδριᾶ-σι
Αιτιατική	τὸν γίγαντ-α	τὸν ἀνδριάντ-α	τούς γίγαντ-ας	τούς ἀνδριάντ-ας
Κλητική	ὦ γίγαν	ὦ ἀνδριᾶς	ὦ γίγαντ-ες	ὦ ἀνδριάντ-ες

Ομαδοποίηση

Πτώσεις	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
Ονομαστική	-ς	-ες
Γενική	-ος	-ων
Δοτική	-ι	-σι
Αιτιατική	-α	-ας
Κλητική	-ν / -ς	-ες

Επισήμανση: Τώρα να προσέξεις στις παραπάνω τέσσερις φράσεις τα υπογραμμισμένα τριτόκλιτα και να κατατάξεις το καθένα στη σωστή θέση ως προς τον χαρακτήρα, την κατάληξη της ονομαστικής και το θέμα στα παρακάτω πλαίσια.

Ως προς τον χαρακτήρα

Φωνηεντόληκτα	Συμφωνόληκτα

Ως προς την κατάληξη της ονομαστικής

Καταληκτικά	Ακατάληκτα

Ως προς το θέμα

Μονόθεμα	Διπλόθεμα

Επισήμανση: Να διασταυρώσεις με τη σωστή πτώση, όπως στο παράδειγμα.

(Βλ. Παράρτημα)

ἥρωος	γενική πληθυντικού
δύναμι	γενική ενικού
βασιλεύς	αιτιατική πληθυντικού
κόρακας	κλητική ενικού
μητράσι (ν)	δοτική ενικού
βέλει	δοτική πληθυντικού
πόλεων	ονομαστική ενικού